

บทที่ 3 การวิเคราะห์

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ปัจจัยการผลิต และอัตราส่วนผลตอบแทน การตลาด ของพืชเศรษฐกิจทั้ง 3 ชนิด เพื่อให้ทราบถึงกำไร หรือขาดทุนจากการผลิตพืชทั้ง 3 ชนิด โดยเริ่มจากการพิจารณาต้นทุนการผลิต กล่าวคือ

3.1 ต้นทุนการผลิต

ในการศึกษาต้นทุนการผลิตก็เพื่อให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายต่างๆที่ต้องใช้ในการผลิต และเพื่อให้ทราบว่า การผลิตนั้นได้รับผลตอบแทนจากการผลิต กำไรและขาดทุนอย่างไรบ้าง สำหรับต้นทุนการผลิตของพืชทั้ง 3 ชนิด สามารถจำแนกต้นทุนการผลิตออกเป็น 2 ประเภทคือ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ โดยจะพิจารณาแยกตามชนิดของพืชเศรษฐกิจ โดยจะเริ่มจาก ยาสูบ พันธุ์เตอรากิซ แคนตาลูป และหน่อไม้ฝรั่ง ตามลำดับ

โดยต้นทุนแปรผันเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น

ขณะที่ต้นทุนคงที่ เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายเสมอไม่ว่าจะทำการผลิตหรือไม่ก็ตาม ซึ่งได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตรต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต

ทั้งต้นทุนแปรผันและต้นทุนคงที่ ยังแยกออกได้เป็น ต้นทุนที่เป็นเงินสด และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด กล่าวคือ

ต้นทุนที่เป็นเงินสด คือค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งผู้ผลิตต้องจ่ายเงินสดออกไปเพื่อเป็นค่าปัจจัยการผลิตนั้นๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช และวัสดุอื่นๆ

ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด คือค่าใช้จ่ายในการผลิตซึ่งผู้ผลิตเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเหล่านั้น และไม่ต้องจ่ายเงินสดออกไปสำหรับใช้ปัจจัยการผลิตนั้น ได้แก่ แรงงานในครอบครัว ปุ๋ยคอก เป็นต้น

การที่ต้องนำต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดมาคิดคำนวณด้วยก็เพราะ ถ้าเจ้าของไม่ได้ใช้ปัจจัยการผลิตนั้น เช่น แรงงานถ้าไม่นำมาทำการเพาะปลูกของตนเอง ก็สามารถไปรับจ้างทำงาน

อื่นและได้ค่าจ้าง ส่วนที่ดินถ้าไม่ทำการผลิตเอง ก็สามารถให้เช่าได้และได้รับค่าเช่าได้ ดังนั้นการที่ผู้เพาะปลูกใช้แรงงานในครอบครัว และที่ดินของตนเองในการผลิต แรงงานและที่ดินนั้นย่อมมีค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) จึงต้องคิดค่าจ้างและค่าเช่าด้วย

ต้นทุนการผลิตต่างๆไม่ว่าจะเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด หรือต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดก็ตาม ต่างก็คำนวณจากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของผู้ผลิตแต่ละรายตามข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยกำหนดให้ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง และคิดค่าจ้างแรงงานที่วันละ 130 บาท

3.1.1 ยาสูปพันธุ์เคอร์กีช

สำหรับในการผลิตใบยาสูบพันธุ์เคอร์กีช สามารถจำแนกต้นทุนการผลิตออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ กล่าวคือ

ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าแรงงาน และค่าวัสดุการเกษตร โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนของเมล็ดพันธุ์ ทั้งนี้เพราะผู้เพาะปลูกทุกคนจะได้รับการแจกเมล็ดพันธุ์โดยไม่คิดมูลค่าจากผู้ส่งเสริมการเพาะปลูก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าแรงงาน แรงงานที่ใช้ในการผลิตเป็นแรงงานในครัวเรือนทั้งหมด และมีแรงงานจ้างบางส่วนในช่วงของการเก็บเกี่ยวและการเสียบร้อยใบยา โดยมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 7,336.655 บาท หรือร้อยละ 77.44 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าแรงงานในแปลงเพาะกล้า ก่อนที่จะนำต้นกล้าไปปลูกในแปลงปลูกเกษตรกรจำเป็นต้องนำเมล็ดมาบ่มให้มีรากงอก แล้วจึงนำไปปลูกในแปลงกล้าที่เตรียมไว้ โดยค่าแรงงานในแปลงเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 74.41 บาท หรือร้อยละ 0.79 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด โดยประกอบด้วย ค่าแรงงานในการเตรียมดินเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 27.99 บาท ค่าแรงงานในการหว่านเมล็ดลงแปลงเฉลี่ยไร่ละ 14.98 บาท และค่าแรงงานในการดูแลรักษาแปลงเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 31.44 บาท ตามลำดับ

1.2 ค่าแรงงานในแปลงปลูก ประกอบด้วยค่าแรงงานในการเตรียมแปลงปลูก ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้า ค่าแรงงานในการดูแลการเจริญเติบโต และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว ซึ่งคิดเป็นค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 424.175 บาท หรือร้อยละ 4.48 ของต้นทุนทั้งหมด กล่าวคือ

1.2.1 ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงปลูก ในช่วงที่ต้นกล้าอยู่ในระยะการเจริญเติบโต จะมีการเตรียมแปลงปลูก โดยจะมีการบุกเบิกพื้นที่ การไถปรับพื้นที่ การใส่ปุ๋ย ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 79.87 บาท

1.2.2 ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้าจากแปลงเพาะกล้าลงในแปลงปลูก โดยเกษตรกรจะทำการย้ายในตอนเช้า และย้ายให้เสร็จภายใน 1 วัน เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา โดยมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 116.8 บาท

1.2.3 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาในแปลงปลูก หลังจากที่ย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูกแล้ว จะมีการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนของ การใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่มเติม การพ่นยากำจัดศัตรูพืช การถอนต้นที่อ่อนแอ ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 227.505 บาท

1.3 ค่าแรงงานในการเตรียมใบยาเพื่อขาย หลังจากที่เกษตรกรเก็บใบยาสูบมาแล้วนั้นเกษตรกรจะทำการเสียบร้อยใบยา นำใบยาออกตากแดด บ่ม กองหมัก อัดห่อ แล้วจึงขนส่งไปจำหน่ายที่สถานีใบยาสูบ เมื่อถึงเวลาจำหน่าย ซึ่งต้นทุนในส่วนนี้คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 6,394.41 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 72.18 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งเป็นต้นทุนด้านแรงงานที่สูงที่สุด โดยประกอบด้วย

1.3.1 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว เมื่อยาสูบมีอายุประมาณ 85 วัน ใบยาจะเริ่มแก่และสามารถเก็บได้ เกษตรกรจะเริ่มทำการเก็บเกี่ยวทุกวัน โดยจะทำการเก็บในช่วงเวลา 05.00 น. - 09.00 น. ซึ่งจะมีค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ยไร่ละ 2,666.63 บาท

1.3.2 ค่าแรงในการเสียบร้อยใบยาสูบ หลังจากที่เกษตรกรเก็บใบยาสูบในช่วงเช้ามาแล้วนั้น ในช่วงบ่ายเกษตรกร จะเริ่มร้อยใบยาสูบที่เก็บมาได้ในแต่ละวัน จนกระทั่งหมด ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 4 - 5 ชั่วโมงต่อวัน บางครั้งต้องร้อยกันจนถึงตอนหัวค่ำ หรือเกษตรกร

บางรายต้องจ้างร้อย ซึ่งจะเสียค่าจ้างร้อยละ 1 บาท ดังนั้นต้นทุนในส่วนนี้จึงมีทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด กล่าวคือ จะมีต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 443.66 บาท และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 3,589.59 บาท

1.3.3 ค่าแรงในการบ่ม และค่ากองหมัก หลังจากที่ได้เกษตรกรเสียร้อยใบยาสูบเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรจะนำใบยาสูบแขวนในกรอบตากใบยา แล้วนำเอากรอบใบยาสูบออกตากแดด จนกระทั่งใบยาแห้งสนิท แล้วจึงนำใบยาที่แห้งแล้วไปวางบนเสื่อ แล้วรูดใบยาที่ร้อยเชือกให้ชิดกัน วางซ้อนกันเป็นกองสี่เหลี่ยม แล้วใช้ผ้าพลาสติกคลุมให้มิดชิดทุกด้าน เป็นเวลา 3 วัน หรือจนกระทั่งใบยานิ่ม และมีกลิ่นหอมเพิ่มขึ้น หลังจากนั้นก็นำใบยาสูบไปอัดเป็นห่อต่อไป โดยค่าแรงในการบ่ม และค่ากองหมักจะมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 43.88 บาท

1.3.4 ค่าแรงในการคัด และอัดห่อ หลังจากที่ได้ใบยานิ่มและมีกลิ่นหอมแล้ว เกษตรกรจะทำการคัดในยาสูบที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน หรือมีเกรดเดียวกันให้อยู่ด้วยกัน แล้วทำการอัดเป็นห่อใบยาสูบ โดยพื้นที่ 1 ไร่ สามารถอัดใบยาสูบเป็นห่อได้ประมาณ 12 ห่อ และใช้แรงงาน 1 - 2 คนในการอัดห่อ โดยต้นทุนในส่วนนี้โดยเฉลี่ยต่อไร่จะมีต้นทุน 94.308 บาท

2. ค่าวัสดุการเกษตร

ค่าวัสดุการเกษตร ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เชือก เข็ม ด้าย เป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 1,463.02 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.44 ของต้นทุนทั้งหมด กล่าวคือ

2.1 ปุ๋ย การใช้ปุ๋ย และประเภทของปุ๋ย เกษตรกรจะได้รับคำแนะนำจากผู้ส่งเสริม โดยพบว่าจะมี ต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 865.62 บาท โดยพบว่าในแต่ละขั้นตอนจะมีค่าใช้จ่าย ดังนี้

2.1.1 ในช่วงเพาะกล้า จะการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 6 - 10 - 8 ในช่วงการเตรียมดินเพาะกล้า ซึ่งคิดเป็นค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 57 บาท

2.1.2 ในช่วงเตรียมแปลงปลูก และการดูแลรักษา จะมีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมีสูตร 6 - 18 - 24 และปุ๋ยขาลงในแปลงปลูก โดยคิดเป็นค่าปุ๋ยในแปลงปลูกเฉลี่ยไร่ละ 808.62 บาท

2.2 ยากำจัดศัตรูพืช โรค และแมลงรบกวนอยู่ตลอดเวลา แต่เกษตรกรก็ใส่ยากำจัดศัตรูพืชเพียง 2 - 3 ครั้งเท่านั้น โดยค่ายากำจัดศัตรูพืชคิดเป็น ต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 318.11 บาท

2.3 น้ำมันเชื้อเพลิง เกษตรกรจะต้องมีการสูบน้ำเพื่อให้น้ำแก่ต้นยาสูบ ซึ่งเกษตรกรจะใช้วิธีรดน้ำโดยการปล่อยน้ำเข้าไปในไร่ ซึ่งเกษตรกรจะรดน้ำเฉลี่ย เดือนละครั้ง โดยคิดเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 50.85 บาท

3. ค่าขนส่ง ในด้านการขนส่งนั้น เกษตรกรจะขนส่งโดยใช้รถไถเดินตามไปยังสถานีใบยาสูบโครงการ 1 ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากตัวหมู่บ้านมากนัก ดังนั้นค่าขนส่งผลผลิตจะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 12.9 บาท

ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าใช้ที่ดิน และค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร กล่าวคือ

1. ค่าใช้ที่ดิน เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน ดังนั้นค่าใช้ที่ดินของเกษตรกร จึงคิดจากค่าเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร ซึ่งคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 400 บาท

2. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำ ท่อส่งน้ำ สายยาง ถังผสมยา จอบ และเสียม เป็นต้น โดยคิดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง ซึ่งค่าเสื่อมราคานี้จะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 261.61 บาท

3.1.2 แคนตาลูป

สำหรับต้นทุนในการผลิตแคนตาลูป นั้นประกอบด้วยต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่

ซึ่งจากการสอบถามเกษตรกรผู้ผลิตแคนตาลูป ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งผลิตโดยวิธีใช้พลาสติกคลุมแปลงแบบปักค้ำ โดยจะมีต้นทุนเฉลี่ยต่อ 1 ฤดูกาลผลิต ไร่ละ 37,756 บาท ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนผันแปรเฉลี่ยไร่ละ 36,813.5 บาท และต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 942.5 บาท โดยคิดเป็นต้นทุนผันแปรร้อยละ 97.51 และต้นทุนคงที่ร้อยละ 2.49 ของต้นทุนทั้งหมด(ตารางที่ 3.2) กล่าวคือ

ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าแรงงาน และ ค่าวัสดุการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าแรงงาน แรงงานที่ใช้ในการผลิตเป็นแรงงานในครัวเรือนทั้งหมด โดยมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12,163,850 บาท หรือร้อยละ 32.217 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าแรงงานในแปลงเพาะกล้า ก่อนที่จะนำต้นกล้าไปปลูกในแปลงปลูก เกษตรกรจำเป็นต้องนำเมล็ดมาบ่มให้มีรากงอก แล้วจึงนำไปเพาะลงถุงเพาะกล้าที่เตรียมไว้ โดยค่าแรงงานในแปลงเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 520.04 บาท หรือ ร้อยละ 1.38 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด โดยประกอบด้วย ค่าแรงงานในการเตรียมดินเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 260 บาท ค่าแรงงานในการเพาะเมล็ดลงถุงเฉลี่ยไร่ละ 195 บาท และค่าแรงงานในการดูแลรักษาแปลงเพาะกล้าเฉลี่ยไร่ละ 65.04 บาท ตามลำดับ

1.2 ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงปลูก ในช่วงที่ต้นกล้าอยู่ในระยะการเจริญเติบโต จะมีการเตรียมแปลงปลูก โดยจะมีการบุกเบิกพื้นที่ การไถปรับพื้นที่ การยกร่อง การใส่ปุ๋ย และการคลุมพลาสติกแปลง ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 1,162.5 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 3.07 ของต้นทุนทั้งหมด

1.3 ค่าแรงงานในแปลงปลูก ประกอบด้วย ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้า ค่าแรงงานในการปักค้ำและผูกกรวย ค่าแรงงานในการดูแลการเจริญเติบโต และค่าแรงงานในการเก็บ

เกี่ยว และบรรจุ ซึ่งคิดเป็นค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 10,481.31 บาท หรือร้อยละ 27.76 ของต้นทุนทั้งหมด กล่าวคือ

1.3.1 ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้าจากแปลงเพาะกล้าลงในแปลงปลูก โดยเกษตรกรจะทำการย้ายในตอนเช้า และย้ายให้เสร็จภายใน 1 วัน เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา โดยมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 585 บาท

1.3.2 ค่าแรงงานในการปักค้ำและผูกกราว โดยหลังจากย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูกแล้ว จะมีการปักค้ำ โดยมีค่าแรงงานในการปักค้ำและผูกกราวค้ำเฉลี่ยไร่ละ 731.25 บาท

1.3.3 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาในแปลงปลูก หลังจากที่ย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูกแล้ว จะมีการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนของกาใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่มเติม การพ่นยากำจัดศัตรูพืช การถอนต้นที่อ่อนแอ รวมทั้งการตัดแขนง การไถ่ผล การห่อผล และการแขวนผล ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 7,410.06 บาท

1.3.4 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและบรรจุ เมื่อแคนตาลูปมีอายุประมาณ 85 วัน ผลจะเริ่มสุก และเกษตรกรจะเริ่มทำการเก็บเกี่ยว ซึ่งจะมีค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ยไร่ละ 1,755 บาท

2. ค่าวัสดุการเกษตร

ค่าวัสดุการเกษตร ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง พลาสติกคลุมแปลง เชือกฟาง ถุงพลาสติก และกระดาษหนังสือพิมพ์ ซึ่งคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 20,449.65 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 54.17 ของต้นทุนทั้งหมด กล่าวคือ

2.1 เมล็ดพันธุ์ เกษตรกรจะซื้อเมล็ดพันธุ์จากผู้รับซื้อผลผลิต ซึ่งจะมีค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 2,560 บาท

2.2 ปุ๋ย จะมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 5,790.4 บาท โดยพบว่าในแต่ละขั้นตอนจะมีการใส่ปุ๋ย กล่าวคือ

ในช่วงเพาะกล้า จะมีการใส่ปุ๋ย ในช่วงการเตรียมดินเพาะกล้า ซึ่งคิดเป็นค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 110.4 บาท

ในช่วงแปลงปลูก จะมีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 และปุ๋ยขาวลงในแปลงปลูก และจะมีการใส่ปุ๋ยเพิ่มเติมอีก 4 - 5 ครั้ง ได้แก่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 สูตร 13 - 13 - 21 และยูเรีย เป็นต้นโดยคิดเป็นค่าปุ๋ยในแปลงปลูกเฉลี่ยไร่ละ 5,680 บาท

2.3 ยากำจัดศัตรูพืช แคนตาจูปเป็นพืชที่มีโรค และแมลงรบกวนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาการปลูก โดยยากำจัดศัตรูพืช ที่ใช้ได้แก่ เลนเนต ทามารอน ไดเทนเอ็ม -45 และดาโคนิล เป็นต้น โดยค่ายากำจัดศัตรูพืชคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 1,500 บาท

2.4 น้ำมันเชื้อเพลิง เกษตรกรจะต้องมีการสูบน้ำเพื่อให้น้ำแก่ต้นแคนตาจูป ซึ่งเกษตรกรจะใช้วิธีรดน้ำโดยการปล่อยน้ำเข้าตามร่อง ซึ่งเกษตรกรจะรดน้ำเฉลี่ย 5 - 7 วันต่อครั้ง โดยคิดเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 584.25 บาท

2.5 พลาสติกคลุมแปลง ใช้ในการเตรียมแปลงปลูกเพื่อป้องกันวัชพืชและความชุ่มชื้นในดิน โดยค่าพลาสติกคลุมแปลงเฉลี่ยไร่ละ 4,800 บาท

2.6 กระดาษหนังสือพิมพ์ ใช้ในการห่อผลแคนตาจูป ซึ่งค่าหนังสือพิมพ์คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 120 บาท

2.7 กุ้ง และโฟม ใช้ในการบรรจุแคนตาจูป ซึ่งคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 3,960 บาท

3. ค่าขนส่ง ในด้านการขนส่งนั้น เกษตรกรจะขนส่งผ่านรถประจำทาง กรุงเทพฯ - ร้อยเอ็ด ซึ่งจะเสียค่าขนส่งกล่องละ 35 บาท โดยในแต่ละกล่องจะบรรจุผลผลิตได้ประมาณ 10 - 15 กิโลกรัม ดังนั้นค่าขนส่งผลผลิตจะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 4,200 บาท

ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าใช้ที่ดิน และค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร กล่าวคือ

1. ค่าใช้ที่ดิน เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน ดังนั้นค่าใช้ที่ดินของเกษตรกร จึงคิดจากค่าเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร ซึ่งคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 400 บาท
2. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำ ท่อส่งน้ำ สายยาง ถังผสมยา จอบ และเสียม เป็นต้น โดยคิดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง ซึ่งค่าเสื่อมราคานี้จะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 542.5 บาท

3.1.3 หน่อไม้ฝรั่ง

หน่อไม้ฝรั่งเป็นพืชที่มีอายุการผลิตประมาณ 4 ปี โดยเกษตรกรจะมีต้นทุนสูงในปีแรก และในปีต่อมาต้นทุนจะลดลง และเกษตรกรจะได้รับกำไรตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป โดยพบว่าในปีที่ 1 เกษตรกรจะมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 15,933.23 บาท ขณะที่ในปีต่อมาเกษตรกรจะมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 22,849.11 บาท โดยต้นทุนนั้นประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร กล่าวคือ

ต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าแรงงาน และ ค่าวัสดุการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ต้นทุนผันแปร

1. ค่าแรงงาน แรงงานที่ใช้ในการผลิตเป็นแรงงานในครัวเรือนทั้งหมด โดยในปีการเพาะปลูกแรกนั้น พบว่าจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 6,483.96 บาท หรือร้อยละ 40.69 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งจะไม่มีการคิดค่าแรงงานในการเพาะกล้า เพราะเกษตรกรจะซื้อต้นกล้าจากบริษัทมาปลูกในแปลงปลูก ดังนั้นค่าแรงงานจึงมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงปลูก ในช่วงที่ต้นกล้าอยู่ในระยะการเจริญเติบโต จะมีการเตรียมแปลงปลูก โดยจะมีการบุกเบิกพื้นที่ การไถปรับพื้นที่ การยกทรง การใส่ปุ๋ย และ

การคลุมพลาสติกแปลง ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 306.7 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 1.92 ของต้นทุนทั้งหมด

1.2 ค่าแรงงานในแปลงปลูก ประกอบด้วย ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้า ค่าแรงงานในการดูแลการเจริญเติบโต และ ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว ซึ่งคิดเป็นค่าแรงงานเฉลี่ยในปีแรกไร่ละ 6,177.26 บาท หรือร้อยละ 38.77 ของต้นทุนทั้งหมด และในปีต่อมาจะคิดเป็นค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 16,165.54 บาท หรือร้อยละ 70.75 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด กล่าวคือ

1.2.1 ค่าแรงงานในการย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูก เมื่อเกษตรกรซื้อต้นกล้าจากบริษัทแล้ว จะนำมาปลูกที่แปลงปลูกที่เตรียมไว้ก่อนหน้า โดยเกษตรกรจะทำการย้ายในตอนเช้า และขยายให้เสร็จภายใน 1 วัน เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษา โดยมีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 306.7 บาท ซึ่งคิดเป็นค่าแรงงานในปีที่ 1

1.2.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาในแปลงปลูก หลังจากที่ย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูกแล้ว จะมีการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลา 4 ปี ทั้งในส่วนของกาไรใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่มเติม การพ่นยากำจัดศัตรูพืช การถอนต้นที่อ่อนแอ การพูนโคน ซึ่งจะมีค่าแรงงานเฉลี่ยในปีแรกไร่ละ 3,187.26 บาท และในปีต่อไป 4,319.56 บาท

1.2.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว ในปีแรกเมื่อหน่อไม้ฝรั่งมีอายุประมาณ 10 เดือน หน่อไม้ฝรั่งที่เก็บได้จะมีความสมบูรณ์ได้มาตรฐาน โดยในปีที่ 1 เกษตรกรจะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 2 เดือน ซึ่งจะมีค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวในปีแรกเฉลี่ยไร่ละ 2,792.05 บาท ขณะที่ในปีต่อมาเกษตรกรจะสามารถเก็บผลผลิตได้ประมาณ 9 เดือน หรือประมาณ 270 วัน และจะมีระยะพักต้นประมาณ 3 เดือน โดยจะคิดเป็นค่าแรงงานในปีที่ 2 - 4 เฉลี่ยไร่ละ 11,845.98 บาท

2. ค่าวัสดุการเกษตร

ค่าวัสดุการเกษตร ได้แก่ ค่าต้นกล้า ค่าปุ๋ย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เชือกทำราว ซึ่งในปีการเพาะปลูกแรกจะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 7,160.18 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 44.94 ของต้นทุนทั้งหมด ในขณะที่ปีที่ 2 - 4 จะมีต้นทุนในส่วนของ ค่าวัสดุการเกษตรคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 4,394.48 หรือคิดเป็นร้อยละ 19.23 ของต้นทุนทั้งหมด กล่าวคือ

2.1 ต้นกล้า เกษตรกรจะซื้อต้นกล้าจากบริษัทที่รับซื้อผลผลิต โดยจะซื้อต้นกล้ามาประมาณไร่ละ 3,500 ต้น ซึ่งคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยไร่ละ 4,500 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนเฉพาะปีแรก

2.2 ปุ๋ย จะมีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 1,563.68 บาท ในปีแรก และ 3,728.23 บาทในปีที่ 2 - 4

2.3 น้ำมันเชื้อเพลิง เกษตรกรจะต้องมีการสูบน้ำเพื่อให้น้ำแก่ต้นหน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งเกษตรกรจะใช้วิธีรดน้ำโดยการปล่อยน้ำเข้าตามร่อง ซึ่งเกษตรกรจะรดน้ำเฉลี่ย 5 - 7 วันต่อครั้ง โดยคิดเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 1,096.32 บาท ในปีแรก และ 666.25 บาท ในปีที่ 2 - 4

ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าใช้ที่ดิน และค่าเสื่อมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร กล่าวคือ

1. ค่าใช้ที่ดิน เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน ดังนั้นค่าใช้ที่ดินของเกษตรกร จึงคิดจากค่าเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร ซึ่งคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 400 บาท

2. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำ ท่อส่งน้ำ สายยาง ถังผสมยา จอบ และเสียม เป็นต้น โดยคิดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง ซึ่งค่าเสื่อมราคานี้จะคิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 1,889.09 บาท

ตารางที่ 3.1 ต้นทุนการผลิตใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช

รายการ	ต้นทุนที่เป็นเงินสด	ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด	ต้นทุนการผลิต	อัตราร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	1,806.68	6,905.90	8,712.58	92.94
ค่าแรงงาน	443.66	6,893.00	7,336.66	78.26
แปลงเพาะกล้า		74.41	74.41	0.79
การเตรียมแปลงกล้า		27.99	27.99	0.30
การหว่านเมล็ด		14.98	14.98	0.16
ดูแลรักษา		31.44	31.44	0.34
แปลงปลูก		424.18	424.18	4.52
การเตรียมแปลงปลูก		79.87	79.87	0.85
การย้ายต้นกล้า		116.8	116.8	1.25
ดูแลรักษา		227.51	227.51	2.43
การเตรียมใบยาสูบ	443.66	6,394.41	6,838.07	72.95
การเก็บเกี่ยว		2,666.63	2,666.63	28.45
การเสียบร้อย	443.66	3,589.59	4,033.25	43.03
การบ่มและกองหมัก		43.88	43.88	0.47
การคัดและอัดห่อใบยา		94.31	94.31	1.01
ค่าวัสดุการเกษตร	1,363.02		1,363.02	14.54
ค่าปุ๋ย	865.62		865.62	9.23
ค่ายากำจัดวัชพืช	318.11		318.11	3.39
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	50.85		50.85	0.54
เชือกร้อยใบยาสูบ	62.48		62.48	0.67
เชือกเย็บกระสอบ	53.96		53.96	0.58
เข็ม	12		12	0.13
ค่าขนส่ง		12.9	12.9	0.14
ต้นทุนคงที่		661.61	661.61	7.06
ค่าใช้ที่ดิน		400	400	4.27
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร		261.61	261.61	2.79
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด			9,374.185	100.00

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 3.2 ต้นทุนการผลิตแคนตาลูป

รายการ	ต้นทุนที่เป็นเงินสด	ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด	ต้นทุนการปลูก	อัตราร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	19,449.65	12,163.85	35,813.50	97.44
ค่าแรงงาน		12,163.85	12,163.85	33.09
แปลงเพาะกล้า		520.04	520.04	1.41
เตรียมดินเพาะกล้า		260.00	260.00	0.71
เพาะเมล็ดคองคอง		195.00	195.00	0.53
ดูแลรักษา		65.04	65.04	0.18
การเตรียมแปลงปลูก		1,162.50	1,162.50	3.16
แปลงปลูก		1,0481.31	1,0481.31	28.52
ย้ายต้นกล้า		585.00	585.00	1.59
ปักและผูกกรวยค้ำ		731.25	731.25	1.99
ดูแลรักษา		7,410.06	7,410.06	20.16
เก็บเกี่ยวและบรรจุ		1,755.00	1,755.00	4.77
ค่าวัสดุการเกษตร	19,449.65		19,449.65	52.92
ค่าเมล็ดพันธุ์	2,560.00		2,560.00	6.96
ค่าปุ๋ย	5,790.40		5,790.40	15.75
ค่ายากำจัดวัชพืช	1,500.00		1,500.00	4.08
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	584.25		584.25	1.59
พลาสติกคลุมแปลง	4,800.00		4,800.00	13.06
เชือกฟาง	135.00		135.00	0.37
กระดาษหนังสือพิมพ์	120.00		120.00	0.33
ค่าภาชนะ	3,960.00		3,960.00	10.77
ค่าขนส่ง	4,200.00		4,200.00	11.43
ต้นทุนคงที่		942.50	942.50	2.56
ค่าใช้ที่ดิน		400.00	400.00	1.09
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือ		542.50	542.50	1.48
อุปกรณ์การเกษตร				
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	23,649.65	13,106.35	36,756.00	100.00

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 3.3 ต้นทุนการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง

รายการ	ปีที่1	ปีที่2	ปีที่3	ปีที่4
ต้นทุนผันแปร	13,644.1	20,560	20,560.02	20,560.02
ค่าแรงงาน	6,483.96	16,165.5	16,165.54	16,165.54
เตรียมแปลงปลูก	306.7			
ย้ายต้นกล้า	197.95			
ดูแลรักษา	3,187.26	4,319.56	4,319.56	4,319.56
เก็บเกี่ยว	2,792.05	11,846	11,845.98	11,845.98
ค่าวัสดุการเกษตร	7,160.18	4,394.48	4,394.48	4,394.48
ต้นกล้า	4,500			
ค่าปุ๋ย	1,563.86	3,728.23	3,728.23	3,728.23
น้ำมันเชื้อเพลิง	1,096.32	666.25	666.25	666.25
ต้นทุนคงที่	2,289.09	2,289.09	2,289.09	2,289.09
ค่าใช้ที่ดิน	400	400	400	400
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตร	1,889.09	1,889.09	1,889.09	1,889.09
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	1,5933.2	2,2849.1	2,2849.11	2,2849.11

ที่มา : จากการคำนวณ

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตพืชทั้ง 3 ชนิด คือ ไบยาสูบ แคนตาลูป และหน่อไม้ฝรั่ง พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงาน โดยพบว่า การผลิตไบยาสูบมีค่าจ้างแรงงานร้อยละ 78.26 โดยแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของการเตรียมไบยาสูบเพื่อไปจำหน่ายยังสถานีไบยาสูบ ทั้งในส่วนของการเก็บเกี่ยว การเลียบร้อยละ การคัดและการอัดห่อไบยาสูบ ในขณะที่แคนตาลูปนั้นต้นทุนผันแปรในส่วนของค่าวัสดุการเกษตรมีค่าใช้จ่ายมากกว่าค่าแรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากการ แคนตาลูปเป็นพืชที่ปลูกง่าย แต่ดูแลรักษายาก จำเป็นที่จะต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งในส่วนของปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช โดยค่าวัสดุการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 52.92 ของต้นทุนทั้งหมด ขณะที่ค่าแรงงานนั้น คิดเป็นร้อยละ 33.09 ของต้นทุนทั้งหมด ในขณะที่หน่อไม้ฝรั่ง ในปีแรกนั้น มีค่าจ้างแรงงานใกล้เคียงกับค่าวัสดุการเกษตร ขณะที่ต้นทุนการผลิตในปีที่สองนั้นต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นค่าจ้างแรงงาน ร้อยละ 70.75 ของค่าจ้างทั้งหมด ขณะที่ค่าวัสดุการเกษตรลดลง เหลือเพียงร้อยละ 19.23 ของต้นทุนทั้งหมด

นอกจากเราจะพิจารณาต้นทุนการผลิตของพืชทั้ง 3 ชนิดแล้ว เราจะทำการศึกษารายจ่ายการผลิตของพืชทั้ง 3 ชนิด ในหัวข้อต่อมา

3.2 ปัจจัยการผลิต

1. เมล็ดพันธุ์

ในการผลิตพืชทั้งยาสูบ แคนตาลูปและหน่อไม้ฝรั่ง พบว่าเกษตรกรจะได้รับเมล็ดพันธุ์ หรือต้นกล้าจากผู้ให้การส่งเสริม กล่าวคือ เกษตรกรผู้ผลิตไบยาสูบ จะได้รับการแจกเมล็ดพันธุ์จากผู้ตรวจไร่ของโรงงานยาสูบ และบริษัท อัดมออินเตอร์เนชันแนล โดยไม่คิดมูลค่า ในขณะที่ผู้ผลิตแคนตาลูปและผู้ผลิตหน่อไม้ฝรั่งจะได้รับเมล็ดพันธุ์ และต้นกล้าจากผู้ส่งเสริมตามลำพัง โดยผู้ส่งเสริมจะหักค่าใช้จ่ายด้านเมล็ดพันธุ์ จากรายได้ที่เกษตรกร ได้รับจากการจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้ส่งเสริมในภายหลัง เป็นต้น

2.แรงงาน

ในการใช้แรงงานในแต่ละฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ ของพืชทั้ง 3 ชนิดนั้น ส่วนใหญ่เป็นการแรงงานในครอบครัว โดยพบว่า การผลิตไยยาสูบ เป็นการผลิตที่ใช้ค่าจ้างแรงงานมากที่สุด รองลงมาคือหน่อไม้ฝรั่ง และแคนตาลูป ตามลำดับ ในส่วนของการผลิตไยยาสูบนั้น ส่วนใหญ่เป็นการใช้แรงงานในการเตรียมไยยาสูบ คือการเก็บเกี่ยว การเลียบร่อยไยยาสูบ การบ่มและกองหมัก การคัดและการอัดหน่อไยยาสูบ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.18 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยพบว่าในบางครอบครัวมีการจ้างแรงงานเพิ่ม แต่แรงงานในแปลงกล้า และแปลงปลูกนั้นคิดเป็นร้อยละ 5.27 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยใช้แรงงาน 3 - 4 คนต่อไร่ ในขณะที่การผลิตหน่อไม้ฝรั่งนั้นในปีแรก มีการใช้แรงงานคิดเป็นร้อยละ 40.69 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยส่วนใหญ่อยู่ในส่วนของ การดูแลรักษาร้อยละ 20 และการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 17.52 ในขณะที่ปีที่ 2 มีการใช้แรงงานคิดเป็นร้อยละ 54.74 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยเป็นค่าแรงในการเก็บเกี่ยวร้อยละ 40.11 และค่าแรงในการดูแลรักษาร้อยละ 14.63 ตามลำดับ โดยใช้แรงงานเพียงไร่ละ 1 - 2 คนเท่านั้น ในส่วนของการผลิตแคนตาลูปนั้นพบว่า มีต้นทุนด้านแรงงานคิดเป็นร้อยละ 32.22 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานในแปลงปลูก และการผลิตเป็นการผลิตแบบรวมกลุ่มเกษตรกรประมาณ 10 คน

3.สารเคมี

ในส่วนของโรคพืช แมลง และวัชพืชนั้นพบว่า หน่อไม้ฝรั่งเป็นพืชชนิดเดียวที่เกษตรกรไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีมากนัก เช่น มีการใช้ฟูราดานเพื่อป้องกันแมลง หรือการใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นตามพื้นดิน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรจะทำการกำจัดเดือนละ 1 ครั้ง ในขณะที่การผลิตไยยาสูบและแคนตาลูป เกษตรกรมักจะพบกับปัญหาโรคพืช และแมลงเป็นอย่างมาก โดยพบว่าเกษตรกรผู้ผลิตแคนตาลูป มีการใช้สารเคมีคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่ 1,500 บาท และเกษตรกรผู้ผลิตไยยาสูบบมีการใช้สารเคมีคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่ 318.11 บาท โดยในปัจจุบันเกษตรกรที่หมู่บ้านได้ตระหนักถึงอันตรายของสารเคมี และสารพิษตกค้างในผลผลิตและร่างกายทำให้เกษตรกรทั้งผู้ผลิตไยยาสูบ และแคนตาลูป ลดปริมาณการใช้สารเคมีลง

4. ปุ๋ย

ปุ๋ยเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญชนิดหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรผู้ผลิตพืชทั้ง 3 ชนิด มีการใช้ทั้งในส่วนของปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอนินทรีย์ โดยพบว่า ในส่วนของเกษตรกรผู้ผลิตไผ่ยาสูบนั้นจะใช้ปุ๋ยซึ่งผู้ส่งเสริมเป็นผู้กำหนด และจัดหาให้ โดยมูลค่าการใช้ปุ๋ยโดยเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ผลิตไผ่ยาสูบคือ 865.62 บาทต่อไร่ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.23 ของต้นทุนทั้งหมด ในขณะที่เกษตรกรผู้ผลิตหน่อไม้ฝรั่งก็ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยอนินทรีย์ เช่นกัน โดยในปีแรกนั้นเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 1,563.86 บาทต่อไร่ ในปีต่อไปใช้สูตร 12 - 24 - 12 หรือ 15 - 15 - 15 ซึ่งคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 3,726.23 บาทต่อไร่ โดยปุ๋ยส่วนใหญ่เกษตรกรจะซื้อในราคาถูกโดยเกษตรกรอำเภอจะเป็นผู้จัดหามาให้เกษตรกร ในขณะที่เกษตรกรผู้ผลิตแคนตาลูปก็มีการใช้ปุ๋ยชนิดต่างๆตลอดระยะเวลาการผลิต เช่นกัน ในช่วงแรกจะใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 ต่อมาใช้สูตร 13 - 13 - 21 และปุ๋ยสูตร 0 - 0 - 46 เป็นต้น โดยมีมูลค่าเฉลี่ย 5,790.40 บาทต่อไร่ต่อหนึ่งฤดูการผลิต หรือคิดเป็นร้อยละ 15.75 ของต้นทุนทั้งหมด

5. แหล่งน้ำ

จากการสัมภาษณ์พบว่า แหล่งน้ำของเกษตรกรในหมู่บ้านนี้ ได้มาจากแหล่งน้ำชลประทานขนาดใหญ่ และบ่อน้ำตื้น ซึ่งกระจายอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่การเพาะปลูก รวมทั้งแหล่งน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นเองใกล้แหล่งเพาะปลูกของตนเอง ดังนั้น เกษตรกรในหมู่บ้าน จึงไม่ประสบปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำมากนัก แม้ในฤดูร้อนก็ตาม

6. ความรู้ และการอบรม

จากการสัมภาษณ์เกษตรกร และเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ พบว่าเกษตรกรในหมู่บ้านทั้งเกษตรกรผู้ผลิตไผ่ยาสูบ หน่อไม้ฝรั่ง และแคนตาลูป จะได้รับคำแนะนำในด้าน วิธีการผลิต การดูแลรักษาทั้งในส่วนของการใช้ปุ๋ย และยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิต จากผู้ให้การส่งเสริม นอกจากนี้ ทางเกษตรอำเภอเองยังจัดให้มีการอบรม และกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดงานวันหน่อไม้ฝรั่งศรีสมเด็จ งานบุญคุณลานข้าว หรือการทดลองนำพืชชนิดใหม่ๆเข้ามาทดลองปลูกในอำเภอเช่นละหุ่ง เห็ด และพืชผักสวนครัวชนิดต่างๆ รวมทั้งการพาเกษตรกรออก

ไปดูสวนไร่ของพืชอื่นๆตามที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีความรู้ และแนวทางในการพัฒนาการผลิตของตนเองต่อไป

ผลกระทบจากการผลิต

ในการศึกษาผลกระทบจากการผลิตพืชทั้ง 3 ชนิด พบว่าการผลิตหน่อไม้ฝรั่งนั้น ไม่พบว่ามีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร แต่ในทางตรงกันข้าม การผลิตไยยาสูบและแคนตาลูปนั้นมีผลกระทบต่างๆ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และสิ่งมีชีวิต

1.1 อันตรายจากสารเคมีที่มีต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ เช่น สารตกค้างในพื้นที่ เช่น โค กระบือ และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ที่กินหญ้าหรือเข้าไปในพื้นที่ จะทำให้เกิดโรคได้ อาจจะเป็นโรคเท้าเปื่อย ปากเปื่อย และนอกจากนั้นเวลาฝนตก จะชะล้างเอาสารพิษที่ตกค้างลงสู่แหล่งน้ำในชุมชน จึงทำให้เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและอุปโภคน้ำในแหล่งน้ำ และทำให้เกิดโรคกับสัตว์น้ำ ซึ่งจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

1.2 ในฤดูการผลิตไยยาสูบจะมีการฉีดยาฆ่าแมลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารพิษในอากาศ จึงทำให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ที่รับสารพิษจากบรรยากาศเข้าไป

1.3 ในการผลิตแคนตาลูป หลังจากเพาะปลูกแล้วจะทำให้ดินในบริเวณพื้นที่เพาะปลูกนั้นเสื่อมคุณภาพลง ทำให้พื้นที่เพาะปลูกแคนตาลูปแล้วไม่สามารถที่จะทำการเพาะปลูกซ้ำได้อีก ต้องทิ้งพื้นที่ไว้ประมาณ 2 - 3 ปี จึงจะสามารถเพาะปลูกได้อีก

2. กระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ในการผลิตไยยาสูบเกษตรกรจำเป็นที่จะต้องใช้สารเคมีตั้งแต่เริ่มเพาะกล้าจนกระทั่งการเก็บเกี่ยวผลผลิต นอกจากนี้ไยยาสูบยังมีกลิ่นฉุน และยางที่เหนียวติดมือเวลาเก็บเกี่ยว และแปรรูปยาสูบก่อนนำส่งตลาด ดังนั้นจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร เมื่อรับสารพิษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะทางผิวหนัง ทางเดินหายใจ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเดินอาหาร โรคทางเดินหายใจ และโรคต่างๆที่เกิดจากสารพิษตก

ค่าง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นายแพทย์ธีระวุฒิ เกาวทิพย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอำเภอศรีสมเด็จ พบว่าเกษตรกรในอำเภอศรีสมเด็จทุกหมู่บ้านเมื่อตรวจเลือดเพื่อหาสารพิษตกค้างแล้ว ปรากฏว่าจำนวนร้อยละ 65 ของเกษตรกรทั้งหมดจะพบสารพิษในร่างกายและเกษตรกรส่วนมากที่มาตรวจนั้นประมาณร้อยละ 90 เป็นเกษตรกรที่ปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาด้านทุนการผลิต และปัจจัยการผลิตแล้ว ทำให้เกษตรกรรู้ว่าการผลิตพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิดมีต้นทุนในแต่ละส่วนอย่างไร และต่อมาจะทำการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทน และต้นทุนเพื่อให้ทราบถึงกำไร และขาดทุนจากการผลิตพืชแต่ละชนิด ภายในระยะเวลา 1 ปี บนพื้นที่ 1 ไร่เท่ากัน

3.3 อัตราผลตอบแทน

หลังจากการคำนวณต้นทุนการผลิตแล้ว จะทำการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการผลิต ซึ่งจะช่วยให้เราทราบถึงกำไร และขาดทุน จากการผลิต ของเกษตรกร กล่าวคือ

ในส่วนของยาสูบพันธุ์เตอร์กิชและแคนตาลูปนั้นเป็นพืชที่มีระยะเวลาการผลิตสั้น ดังนั้นการคิดอัตราผลตอบแทนจึงไม่จำเป็นต้องปรับค่าของเวลา โดยจะใช้การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านรายได้และค่าใช้จ่าย และจุดคุ้มทุน กล่าวคือ

3.3.1 การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนของการผลิตใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช และแคนตาลูป

ในการผลิตใบยาสูบที่อำเภอศรีสมเด็จนั้น จะมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 210 กิโลกรัม การจำหน่ายเป็นการจำหน่ายโดยการแบ่งเกรด โดยมีราคาจำหน่ายเกรด $A_1, A_2, A_3, A_4, B_1, B_2, B_3, B_4$ และ K_1, K_2, K_3 ในราคา กิโลกรัมละ 61 บาท 57 บาท 53 บาท 40 บาท 57 บาท 53 บาท 49 บาท 37 บาท 33 บาท 31 บาท และ 26 บาท ตามลำดับ แต่ในการคำนวณจะใช้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย กิโลกรัมละ 47.5 บาท ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 9,975 บาท มีต้นทุนการปลูกทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 9,374.19 บาท แบ่งเป็นต้นทุนแปรผันเฉลี่ยไร่ละ 8,712.58 บาท และต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 661.61 บาท กำไรส่วนเกิน 1,262.42 บาท และกำไรสุทธิต่อไร่ 600.81 บาท (ตารางที่ 3.6)

ส่วนการผลิตแคนตาลูปนั้น ในช่วงระยะเวลา 1 ปี เกษตรกรสามารถผลิต ได้ 4 ครั้ง โดยในแต่ละครั้ง จะมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 2,500 กิโลกรัม การจำหน่ายเป็นการจำหน่ายโดยการแบ่งเกรด โดยมีราคาจำหน่ายเกรดเอ กิโลกรัมละ 25 บาท เกรดบี กิโลกรัมละ 20 บาท และผลผลิตที่ตกเกรด ราคาจำหน่ายในหมู่บ้านประมาณ กิโลกรัมละ 10 บาท ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 58,750 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 235,000 บาทต่อไร่ต่อปี มีต้นทุนการปลูกทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 36,756 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 147,024 บาทต่อไร่ต่อปี แบ่งเป็นต้นทุนแปรผันเฉลี่ยไร่ละ 35,813.5 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 143,254 บาทต่อไร่ต่อปี และ ต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 942.5 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 3,770 บาทต่อไร่ต่อปี กำไรส่วนเกิน 22,936.5 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 91,746 บาทต่อไร่ต่อปี และกำไรสุทธิต่อไร่ 21,994 บาทต่อไร่ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต หรือ 87,976 บาทต่อไร่ต่อปี(ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน และรายได้ต่อค่าใช้จ่าย ของการผลิต ใบบายาสูบ และแคนตาลูป

crop	<u>NET</u> PROFIT TC	<u>EX</u> PROFIT TC	<u>TVC</u> TR	<u>TFC</u> TR	<u>TC</u> TR	<u>NET PROFIT</u> TR	BREAK EVEN POINT
ใบบายาสูบ	6.4	13.46	0.87	0.06	0.93	0.07	48.07 บาท/กก. 110
แคนตาลูป	59.83	62.40	0.6	0.02	0.62	0.38	กิโลกรัม/ไร่ 14.7 บาท/กก. 88.3 กิโลกรัม/ไร่

ที่มา : จากการคำนวณ

1. การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ

พบว่าต้นทุนการผลิตใบบายาสูบที่อำเภอศรีสมเด็จ 100 บาท ได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไรสุทธิ 6.4 บาท และถ้าพิจารณาเฉพาะต้นทุนผันแปร จะได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไรส่วนเกิน 13.46 บาท

ในขณะที่ต้นทุนการผลิตแคนตาลูป 100 บาท ได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไรสุทธิ 59.83 บาท และถ้าพิจารณาเฉพาะต้นทุนผันแปร จะได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไรส่วนเกิน 62.40 บาท

ดังจะเห็นว่า ถึงแม้ว่าการผลิตโอบยาสูบจะมีต้นทุนต่ำที่สุดแต่ก็มีอัตราผลตอบแทนต่ำที่สุดเช่นกัน โดยพบว่าการผลิตโอบยาสูบมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 6.4 และอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 13.46 เท่านั้น ขณะที่การผลิตแคนตาลูปซึ่งมีลักษณะการผลิตในระยะสั้นเหมือนกัน แต่กลับมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 59.83 และอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 62.40 ซึ่งมากกว่าการผลิตโอบยาสูบประมาณ 10 เท่า(ตารางที่ 3.4)

2. การวิเคราะห์สถานการณ์ทางด้านรายได้ - ค่าใช้จ่าย

ในการผลิตโอบยาสูบที่อำเภอศรีสมเด็จ พบว่ารายได้ที่เกษตรกรได้รับทุกๆ 1 บาท เป็นต้นทุนการผลิต 0.93 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายส่วนต้นทุนผันแปร 0.873 บาท และต้นทุนคงที่ 0.066 บาท และในรายได้ที่ได้รับทุกๆ 1 บาท จะกำไร 0.06 บาท(ตารางที่ 3.4)

โดยต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนด้านแรงงาน โดยเฉพาะค่าแรงงานในส่วนของ การเก็บเกี่ยวโอบยาสูบ และการเสียบร้อยโอบยาสูบซึ่งเป็นช่วงที่มีการใช้แรงงานมาก กล่าวคือ ในตอนเช้าในช่วงเวลา 5.00 น. - 9.00 น. ชาวบ้านครอบครัวละ 3 - 4 คน จะมาเก็บโอบยาสูบ เพราะการเก็บในช่วงเช้าจะเก็บได้ง่าย ไม่มียางเหนียวเกิดขึ้น ขณะที่การเสียบร้อยโอบยาสูบจะกระทำในช่วงบ่าย โดยใช้คนเกือบทุกคนในครอบครัว โดยใช้เวลา 4 - 5 ชั่วโมงต่อวัน ในการร้อยโอบยาสูบ อย่างไรก็ตามแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานภายในครอบครัว ดังนั้นหากไม่คำนึงถึงค่าจ้างแรงงาน ที่เป็นแรงงานในครัวเรือนจะพบว่าเกษตรกรจะมีกำไรจากการผลิตโอบยาสูบ

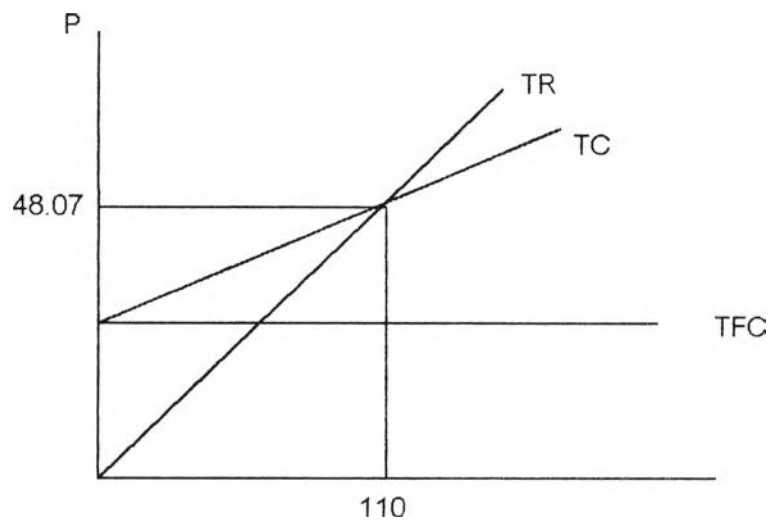
ในขณะที่การผลิตแคนตาลูป พบว่ารายได้ที่เกษตรกรได้รับทุกๆ 1 บาท เป็นต้นทุนการผลิต 0.62 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายส่วนต้นทุนผันแปร 0.60 บาท และต้นทุนคงที่ 0.02 บาท และในรายได้ที่ได้รับทุกๆ 1 บาท จะมีกำไร 0.38 บาท(ตารางที่ 3.4)

โดยต้นทุนส่วนใหญ่คือค่าวัสดุการเกษตร รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานที่ใช้ในการผลิต และการผลิตโอบยาสูบมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้สูงกว่าการผลิตแคนตาลูป

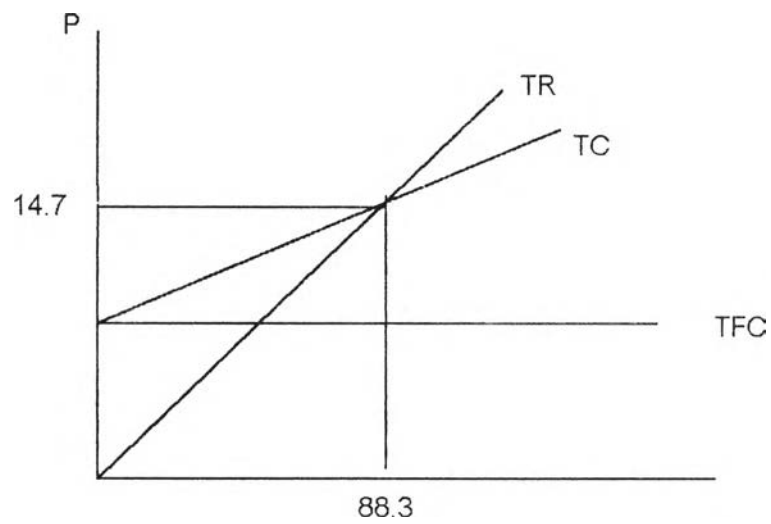
3 จุดคุ้มทุน

ในส่วนของใบยาสูบ ราคาขาย ณ จุดคุ้มทุนของ ใบยาสูบที่ผลิตที่อำเภอศรีสมเด็จเท่ากับ 48.07 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อนำราคาจำหน่ายที่เกษตรกรได้รับ ทั้งเกรด A₁, A₂, A₃, A₄, B₁, B₂, B₃, B₄ และ K₁, K₂, K₃ ในราคา กิโลกรัมละ 61 บาท 57 บาท 53 บาท 40 บาท 57 บาท 53 บาท 49 บาท 37 บาท 33 บาท 31 บาท และ 26 บาท ตามลำดับ มาเปรียบเทียบกับราคาจำหน่าย ณ จุดคุ้มทุน เกษตรกรจะมีกำไรในเกรด A₁, A₂, A₃ และเกรด B₁, B₂, B₃ เท่ากับ 12.93 8.93 4.93 และ 8.93 4.93 0.93 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ แต่ในส่วนของผลผลิตที่มีเกรด A₄, B₄ และเกรด K₁, K₂, K₃ เกษตรกรจะขาดทุน 8.07 11.07 15.07 17.07 22.07 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ และ พบว่าปริมาณผลผลิตอย่างน้อยที่สุดที่เกษตรกรจะต้องขายให้ได้จึงจะทำให้เกษตรกรไม่ขาดทุน คือ 110 กิโลกรัมต่อไร่ต่อหนึ่งฤดูกาลผลิต(ตารางที่ 3.4)

ในส่วนของการผลิตแคนตาลูปเราพบว่า ราคาขาย ณ จุดคุ้มทุนของ แคนตาลูปเท่ากับ 14.7 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อนำราคาจำหน่ายที่เกษตรกรได้รับ ทั้งเกรดเอ เกรดบี และตกรเกรด จึงเท่ากับ 25 20 และ 10 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ มาเปรียบเทียบกับราคาจำหน่าย ณ จุดคุ้มทุน เกษตรกรจะมีกำไรในเกรดเอ และเกรดบี 10.3 และ 5.3 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ แต่ในส่วนของผลผลิตที่ตกรเกรด เกษตรกรจะขาดทุน 4.7 บาทต่อกิโลกรัม และปริมาณผลผลิตอย่างน้อยที่สุดที่เกษตรกรจะต้องขายให้ได้จึงจะทำให้เกษตรกรไม่ขาดทุน คือ 88.3 กิโลกรัมต่อไร่ต่อหนึ่งฤดูกาลผลิต(ตารางที่ 3.4)

แผนภาพที่ 3.1 แสดงจุดคุ้มทุน ของการผลิตไยาสูป

แผนภาพที่ 3.2 แสดงจุดคุ้มทุน ของการผลิตแคนดาจู

3.3.2 การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนของการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง

หน่อไม้ฝรั่งเป็นพืชที่มีระยะเวลาการผลิตประมาณ 4 ปี ดังนั้นในการหาอัตราผลตอบแทน จึงต้องมีการปรับค่าของเวลา โดยจะคำนึงในส่วนของ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน

จากการคำนวณพบว่า ในการผลิตหน่อไม้ฝรั่งที่อำเภอศรีสมเด็จในระยะเวลา 4 ปี โดยรวมทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสด และไม่เงินสด โดยใช้อัตราส่วนลด 6% 8% 10% และ 12% ตามลำดับ พบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน มีค่าดังต่อไปนี้

มูลค่าปัจจุบัน และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน ของการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง ที่อำเภอศรีสมเด็จ โดยใช้อัตราส่วนลดที่ 6% 8% 10% และ 12% ตามลำดับ

ตารางที่ 3.5 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อการลงทุน(B/C)ของการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง

	6 เปอร์เซ็นต์		8 เปอร์เซ็นต์		10 เปอร์เซ็นต์		12 เปอร์เซ็นต์	
	NPV	B/C	NPV	B/C	NPV	B/C	NPV	B/C
หน่อไม้ฝรั่ง	34,541.46	1.477	32,446.06	1.47	30,500.86	1.463	28,695.84	1.456

ที่มา จากการคำนวณ

เมื่อพิจารณาต้นทุน และรายได้ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด โดยมีการปรับมูลค่าให้เป็นมูลค่าปัจจุบันในระยะเวลา 4 ปี ณ ระดับอัตราคิดลดดังกล่าว พบว่ามูลค่า NPV มีค่าเป็นบวก แสดงว่าควรค่ากับการลงทุน ขณะเดียวกัน ค่า B/C มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าเป็นการผลิตที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนทั้งหมด พบว่า การผลิตแคนตาลูปมีต้นทุนสูงที่สุด รองลงมา คือการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง และโอบยาสูบตามลำดับ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการผลิตโอบยาสูบจะมีต้นทุนต่ำที่สุดแต่ก็มีอัตราผลตอบแทนต่ำที่สุดเช่นกัน โดยพบว่าการผลิตโอบยาสูบมีอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 6.4 และอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 13.46 เท่านั้น ขณะที่การผลิตแคนตาลูปซึ่งมีลักษณะการผลิตในระยะสั้นเหมือนกัน แต่กลับมีอัตราผลตอบแทน

ต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 59.83 และอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 62.40 ซึ่งมากกว่าการผลิตใบยาสูบประมาณ 10 เท่า หรือหากจะดูในส่วนของสถานภาพรายได้ - ค่าใช้จ่าย ก็พบว่าการผลิตใบยาสูบมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้สูงกว่าการผลิตแคนตาลูปในทุกกรณี และในส่วนของจุดคุ้มทุน พบว่าเกษตรกรที่ผลิตแคนตาลูปจะได้รับกำไร ในทุกระดับราคาขาย ขณะที่เกษตรกรผู้ผลิตใบยาสูบจะมีทั้งกำไร และขาดทุน ในบางระดับราคาขาย ดังนั้น เมื่อพิจารณาทั้งต้นทุน ผลตอบแทน และกำไรที่จะได้รับแล้ว เกษตรกรควรหันมาผลิตแคนตาลูปมากกว่า ใบยาสูบ และรัฐควรให้การสนับสนุนเช่น การให้เงินกู้ จัดหาเมล็ดพันธุ์ และตลาดในการรองรับสินค้าให้กับเกษตรกร

ในส่วนของการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งเป็นการผลิตที่ใช้ระยะเวลา 4 ปี ดังนั้นในการคิดหาอัตราผลตอบแทนจึงต้องมีการปรับค่าของเวลา โดยพบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) เมื่อใช้อัตราส่วนลดร้อยละ 6 8 10 และ 12 มีค่า NPV เป็นบวก ซึ่งแสดงว่าคุ้มค่าแก่การลงทุน และค่าอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน(B/C) มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าเป็นการผลิตที่มีประสิทธิภาพ และเกษตรกรจะมีรายได้จากการผลิตหน่อไม้ฝรั่งทุกๆ วัน ดังนั้นหน่อไม้ฝรั่งจึงเป็นพืชอีกชนิดหนึ่ง ที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรในหมู่บ้านผลิต

นอกจากนี้หากเราจะทำการเปรียบเทียบการผลิต และผลตอบแทนของพืชทั้ง 3 ชนิด ในรอบระยะเวลา 1 ปี และภายในพื้นที่ 1 ไร่เท่ากัน จะได้ว่า

ตารางที่ 3.6 ต้นทุน รายได้ และกำไร/ขาดทุนของพืชทั้ง 3 ชนิด

พืช	ต้นทุน	รายได้	กำไร/ขาดทุน
แคนตาลูป	147,024	235,000	87,976
หน่อไม้ฝรั่ง ปี1	15,933.2	8,100	-7,533.2
หน่อไม้ฝรั่ง ปี2-4	22,849.1	39,375	16,525.9
ใบยาสูบ	9,374.19	9,975	600.81

ที่มา : จากการคำนวณ

แคนตาลูปเป็นพืชที่ทำกำไรสูงสุด คือ เกษตรกรจะมีรายได้ 235,000 บาท ซึ่งหากหักต้นทุนการผลิต 147,024 บาท แล้ว จะทำให้เกษตรกรมีกำไร 87,976 บาท(ตารางที่ 3.6)

ในขณะที่ หน่อไม้ฝรั่งนั้น ในปีแรก เกษตรกรจะมีรายได้ 8,100 บาท ซึ่งหักต้นทุนการผลิต 15,933.2 บาท จะทำให้เกษตรกรขาดทุน 7,533.2 บาท แต่ในปีที่ 2 เป็นต้นไปเกษตรกรจะมีต้นทุนลดลง คือไม่เสียต้นทุนในส่วนของการเตรียมแปลงปลูก และ ค่าเมล็ดพันธุ์ ทำให้ในปีที่ 2 เกษตรกรมีต้นทุนการผลิต 22,849.1 บาท และมีรายได้ 39,375 บาท ทำให้ตั้งแต่ปีที่สอง เกษตรกรจะมีกำไรจากการผลิตหน่อไม้ฝรั่งเท่ากับ 16,525.9 บาท(ตารางที่ 3.6)

ในขณะที่เกษตรกรซึ่งผลิตไวยาสูบพันธุ์เตอร์กิช เกษตรกรจะมีรายได้ 9,975 บาท ซึ่งหากหักต้นทุนการผลิต 9,374.19 บาท แล้ว จะทำให้เกษตรกรมีกำไร 600.81 บาท (ตารางที่ 3.6)ซึ่งเป็นพืชที่ทำรายได้ และกำไรให้กับเกษตรกรน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าเป็นพืชที่ใช้แรงงานมาก อย่างไรก็ตามแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานภายในครัวเรือน และเกษตรกรแต่ละครอบครัวมีพื้นที่การปลูกไวยาสูบพันธุ์เตอร์กิชหลายไร่ ทำให้เกษตรกรสามารถที่จะเลี้ยงชีพอยู่ได้

หลังจากที่เราทราบต้นทุน และผลตอบแทน กำไรและขาดทุน ของพืชแต่ละชนิดแล้ว เกษตรกรจะต้องตัดสินใจว่า จะผลิตอะไร โดยหลักแล้วเกษตรกรควรจะผลิตสิ่งซึ่งผู้บริโภคต้องการ เพราะสิ่งซึ่งผู้บริโภคต้องการจะทำรายได้แก่ผู้ผลิต ยังมีผู้บริโภคต้องการมากราคาก็จะยิ่งสูง เกษตรกรจะทราบได้ว่าสิ่งไหนที่ผู้บริโภคต้องการ เกษตรกรจะต้องทราบและเข้าใจเรื่องราวของตลาด เช่น สภาพตลาดเป็นอย่างไร ปริมาณของผลผลิตในตลาดเป็นอย่างไร ความต้องการของตลาดเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น การตลาดจึงช่วยให้เกษตรกรตัดสินใจในการเลือกผลิตสิ่งซึ่งตลาดต้องการได้ถูกต้อง ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาในด้านการตลาดเป็นหัวข้อต่อมา

3.4 การตลาด

3.4.1 หน่อไม้ฝรั่ง

หน่อไม้ฝรั่งที่ผลิตที่อำเภอศรีสมเด็จ เป็นหน่อไม้ฝรั่งชนิดหน่อเขียว โดยเริ่มแรกได้รับการส่งเสริมและรับซื้อจากบริษัท อี จี ยูนิเวอร์แซล จำกัด ซึ่งได้เข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตและรับซื้อผลผลิตทั้งหมด โดยมีการทำสัญญาซื้อขาย (contract farming) กับเกษตรกร และมีการตั้งราคาโดยใช้ราคาตลาด ซึ่งจะกำหนดราคาโดยตามเกรดของหน่อไม้ฝรั่ง กล่าวคือ บริษัทจะแบ่งหน่อไม้ฝรั่งออกเป็นเกรดต่าง เช่น เกรด A ซึ่งแบ่งออกเป็น เกรด A ตุ่ม และ A บาน และ เกรด B เกรด C และตกเกรด เป็นต้น

ในเรื่องของตลาดนั้นบริษัทจะขายส่งต่อในจังหวัดใกล้เคียง และกรุงเทพมหานคร แต่ต่อมาบริษัทนี้ประสบกับปัญหาการบริหารงาน จึงได้ยกเลิกสัญญาซื้อขายกับเกษตรกรในหมู่บ้าน ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2539 ได้มี บริษัท นอร์ธอีสท์ เฟรช จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่แตกออกมาจาก บริษัท อี จี ยูนิเวอร์แซล จำกัด เข้ามารับซื้อหน้าไม้ฝรั่งในหมู่บ้าน แทนบริษัทเดิม แต่การซื้อขายครั้งนี้ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายเป็นลายลักษณ์อักษร เหมือนบริษัทแรก เพราะว่าเกษตรกรไม่สามารถที่จะควบคุมคุณภาพและมาตรฐานได้ตามที่บริษัทต้องการ จึงไม่มีประโยชน์ที่จะทำสัญญาซื้อขายกับเกษตรกร ขณะที่การตั้งราคานั้น บริษัทจะตั้งราคาตามราคาตลาด และตามคุณภาพหรือเกรดตามที่บริษัทกำหนด และในการชำระเงินนั้น จะกระทำโดยการโอนเงินผ่านเข้าบัญชีที่เกษตรกรเปิดบัญชีไว้ทุกๆ 15 วัน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่พอใจเพราะเกษตรกรจะได้รับเงินเป็นเงินก้อน และมีเงินเก็บออมมากขึ้น ขณะเดียวกันบริษัทก็จะมีการส่งเสริมการตลาด เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตผลผลิตที่มีคุณภาพ และได้รับมาตรฐานมากขึ้น กล่าวคือ ทางบริษัทจะมีโบนัส หรือเงินพิเศษ นอกเหนือจากค่าหน้าไม้ฝรั่งโดยปกติ โดยจะให้โบนัสกับเกษตรกรที่ผลผลิตมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่บริษัทต้องการ เป็นต้น

การตลาด และคนกลาง ของตลาดหน้าไม้ฝรั่งที่หมู่บ้านบ้านก่อ นี้สามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ กล่าวคือ

1. ตลาดท้องถิ่น ผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้กับบริษัทผู้ส่งเสริม โดยจำหน่ายผ่าน ผู้รวบรวมของบริษัท ซึ่งเป็นเกษตรกรในหมู่บ้าน และมีเกษตรกรบางส่วนที่นำผลผลิตไปจำหน่ายเองในตัวจังหวัด โดยผู้ประกอบการจะประกอบด้วย

ผู้รวบรวมของบริษัท ทำหน้าที่รวบรวม คัดเกรด และชั่งน้ำหนักหน้าไม้ฝรั่ง ของเกษตรกรในหมู่บ้าน ให้กับบริษัท และออกใบเสร็จให้กับเกษตรกรเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการรับเงิน และบริษัทจะจัดส่งเจ้าหน้าที่มารับสินค้าจากผู้รวบรวมของบริษัททุกวัน

2. ตลาดกลาง ได้แก่ ตลาดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดขายส่งที่สำคัญเพราะจะเป็นแหล่งรวบรวม และกระจายผลผลิตไปสู่ส่วนต่างๆของประเทศ โดยตลาดกลางที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดปากคลอง ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น โดยผู้ประกอบการในตลาดกลางประกอบด้วย

พ่อค้าขายส่งกรุงเทพมหานคร คือพ่อค้าที่มีแผงถาวรอยู่ในตลาดทำการรับซื้อหน่อไม้ฝรั่งจากที่ต่างๆ หรือบางรายอาจจะออกไปรับซื้อจากเกษตรกรเองซึ่งจะจำหน่ายผลผลิตที่รับซื้อให้กับพ่อค้าขายปลีกทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ภัตตาคารซูเปอร์มาร์เก็ต โรงแรม และบริษัทผู้ส่งออก เป็นต้น

3. ตลาดปลายทาง เป็นแหล่งกระจายผลผลิตไปถึงมือผู้บริโภค ได้แก่ ตลาดสดขายปลีกทั่วไปในกรุงเทพมหานคร และห้างสรรพสินค้าต่างๆ ในภาคอีสาน เช่น ห้างสรรพสินค้าแมคโคร ในจังหวัด นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี โดยผู้ประกอบการในตลาดปลายทางประกอบด้วย

พ่อค้าขายปลีกในกรุงเทพมหานคร คือพ่อค้าที่ทำการซื้อขายผักหลายชนิด แต่ละชนิดจำนวนไม่มาก จำหน่ายโดยตรงให้กับผู้บริโภค พ่อค้าขายปลีกนี้ จะรับซื้อหน่อไม้ฝรั่ง จากพ่อค้าขายส่งในตลาดกลางเป็นประจำ

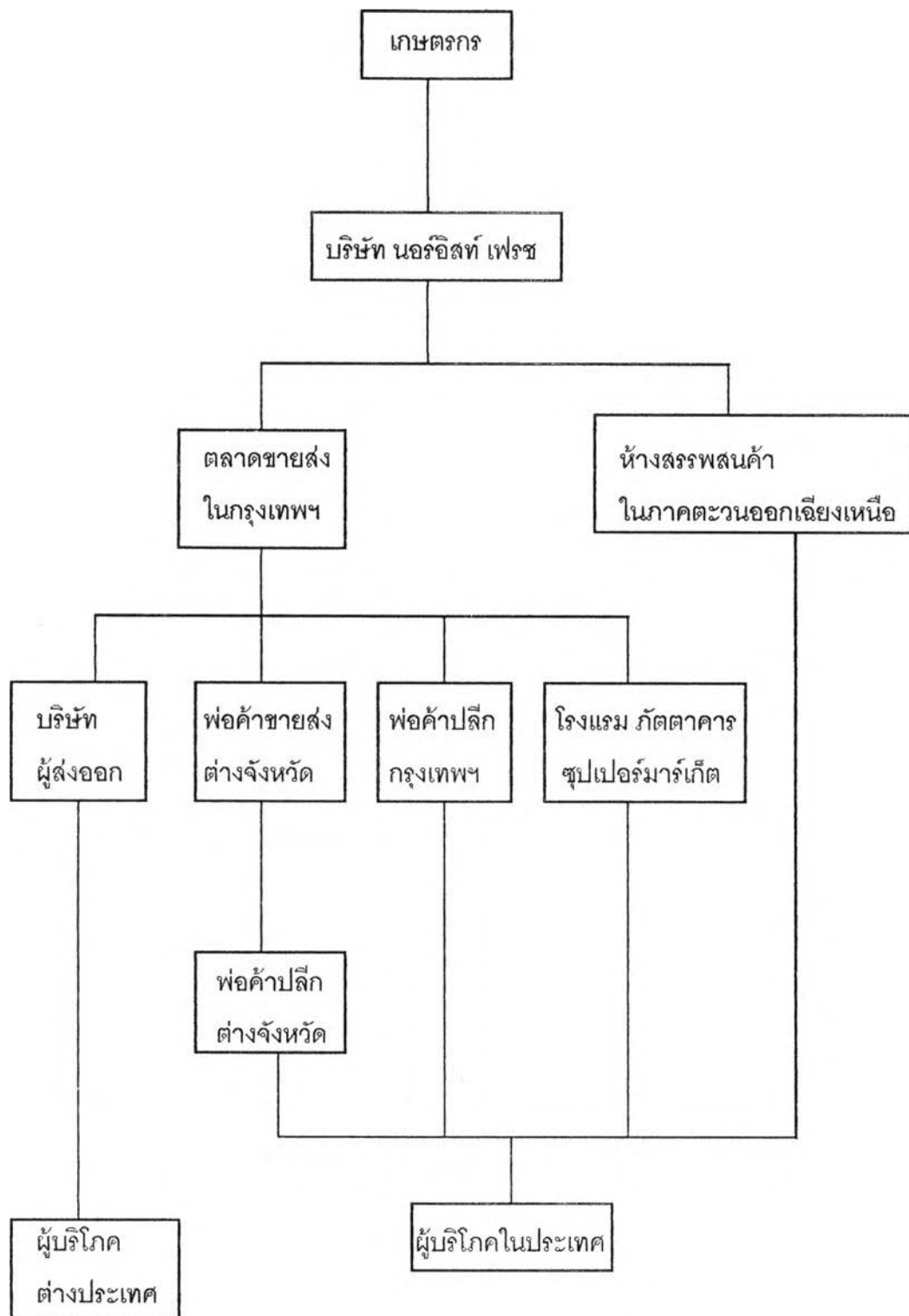
ห้างสรรพสินค้าในต่างจังหวัด จะรับซื้อหน่อไม้ฝรั่งที่มีคุณภาพมากว่าปกติ โดยตรงจากบริษัท เพื่อจำหน่ายต่อให้กับผู้บริโภค

ช่องทางการตลาด

จากการสอบถามพบว่า หน่อไม้ฝรั่งของหมู่บ้านจะถูกรวบรวมโดยผู้รวบรวมของบริษัท และจะถูกนำไปเก็บที่ห้องเย็น ของบริษัท นอร์อิสท์ เฟรช จำกัด ซึ่งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อกระจายสินค้าไปสู่ที่ต่างๆ โดยหน่อไม้ฝรั่งส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 จะถูกส่งไปยังตลาดขายส่งในกรุงเทพมหานคร โดยใช้รถกระบะเป็นพาหนะและผลผลิตเหล่านี้จะส่งต่อให้กับพ่อค้าขายปลีกในกรุงเทพมหานคร ภัตตาคาร โรงแรมและซูเปอร์มาร์เก็ต บริษัทส่งออก และพ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด ซึ่งจะส่งต่อไปยังพ่อค้าขายปลีก และผู้บริโภคต่อไป

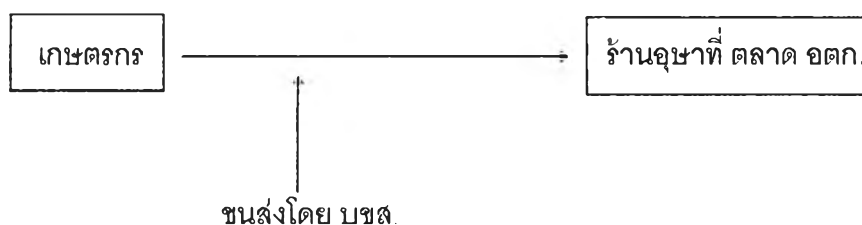
ในขณะที่อีกร้อยละ 20 ที่เหลือจะถูกส่งไปจำหน่ายให้กับห้างสรรพสินค้าต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ห้างสรรพสินค้าแมคโคร ในจังหวัด นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี เพื่อกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภคต่อไป

แผนภาพที่ 3.3 ช่องทางการตลาดของหน่อไม้ฝรั่งชนิดหน่อเขียว

3.4.2 แคนตาลูป

ในส่วนของการตลาดนั้น เป็นตลาดที่เกษตรกรทำสัญญาซื้อขายกับผู้ซื้อเพียงรายเดียว คือ ร้านอุษา ซึ่งวางจำหน่ายแคนตาลูปที่ตลาด อ.ต.ก. โดยเกษตรกรจะตกลงกับทางร้านอุษาถึงกำหนดการจัดส่งล่วงหน้า จากนั้นเกษตรกรจะจัดส่งแคนตาลูปผ่านรถขนส่งมวลชน สาย ร้อยเอ็ด - กรุงเทพ และให้ทางร้านอุษามารับสินค้าตามวันและเวลาที่ตกลงกันไว้

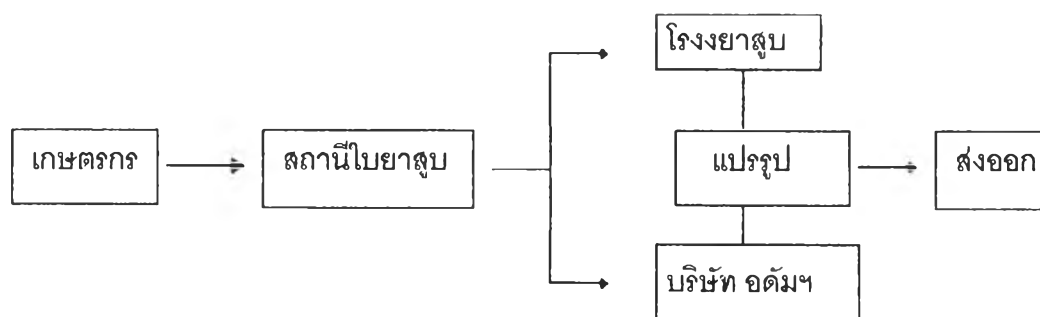

แผนภาพที่ 3.4 ช่องทางการตลาดของแคนตาลูป

ในส่วนของการกำหนดราคานั้นทางผู้รับซื้อผลผลิตเป็นคนกำหนด โดยจะมี 2 ราคา ตามเกรดของสินค้า คือสินค้าเกรด A จะรับซื้อในราคา กิโลกรัมละ 25 บาท และเกรด B ในราคา กิโลกรัมละ 20 บาท ในส่วนที่ไม่สามารถจัดเกรดได้นั้นเกษตรกร จะจำหน่ายในราคาถูกให้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน

3.4.3 ยาสูบ

ในส่วนของยาสูบนั้น ผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้นั้น เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับผู้ส่งเสริมที่ให้โควตาการผลิตแก่เกษตรกร เช่นเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมจากโรงงานยาสูบจะได้รับเมล็ดพันธุ์ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร คำแนะนำในการผลิต และโควตาการผลิตจากผู้ส่งเสริม เกษตรกรจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตั้งในช่วงเดือนมกราคม และตลอดไปจนถึงเดือนเมษายน โดยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้นั้นจะนำมาเสียบร้อย ตากแดดกองหมัก และทำการอัดห่อเพื่อรอทำการขาย โดยสถานีใบยาสูบจะเปิดทำการรับซื้อในช่วงต้นเดือนมีนาคมของทุกปี โดยเกษตรกรจะนำใบยาสูบที่คัดเกรด และอัดห่อแล้วมาจำหน่ายที่สถานีใบยาสูบ

แผนภาพที่ 3.5 ช่องทางการตลาดของโอบยาสูบ

ในส่วนของราคานั้นถูกกำหนดโดยผู้ส่งเสริม ซึ่งจะคำนึงถึงปริมาณที่ผลิตได้จริง และปริมาณโควต้าที่เกษตรกรได้รับ รวมทั้งปริมาณความต้องการของตลาดต่างประเทศ กล่าวคือ หากในปี พ.ศ. 2540 ปริมาณโอบยาสูบที่เกษตรกรผลิตได้มีมากกว่าปริมาณโควต้าที่ต้องการ จะทำให้ราคาโอบยาสูบในปี พ.ศ. 2541 มีราคาถูกลง เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นเป็นการตลาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งแท้จริงแล้วนั้นเราสามารถที่จะขยายตลาดออกไปได้อีก เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของพื้นที่การผลิต และผลผลิตของพืชทั้ง 3 ชนิด ในอนาคต กล่าวคือ

ในส่วนของแคนตาลูปนั้น นอกจากที่เกษตรกรจะสามารถจำหน่ายผลผลิตที่ได้ให้กับร้านค้า ซึ่งอยู่ที่ตลาด อดต. แล้วนั้น เราพบว่า ในประเทศ ยังมีความต้องการของผู้บริโภคอยู่อีกมาก โดยเราพบว่า ในปัจจุบัน แคนตาลูปเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่เริ่มมีวางจำหน่าย ที่แผงลอย ร้านขายผลไม้ และรถเข็นขายผลไม้เช่นเดียวกับผลไม้ชนิดอื่น นอกจากนี้ ในส่วนของอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เราสามารถที่จะนำแคนตาลูปมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต เช่น การผลิตน้ำแคนตาลูปบรรจุกระป๋อง แคนตาลูปแช่แข็ง หรือน้ำแคนตาลูปแบบเข้มข้น ซึ่งเป็นตลาดอีกส่วนหนึ่งที่สามารถรองรับผลผลิตที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ ที่ใช้ในการบรรจุผลผลิต เช่น กล่องซึ่งมีรูปทรงสวยงาม สามารถกันกระแทกได้ ผลผลิตไม่ช้ำ ประหยัดเนื้อที่ในการขนส่ง และมีตราสินค้า จะทำให้เกษตรกรสามารถที่จะขายผลผลิตได้ในราคาสูงขึ้น และผู้บริโภคจะเกิดการยอมรับและเชื่อถือในสินค้า และสามารถจดจำตราสินค้า และบอกต่อได้ หรือการปรับปรุงพันธุ์ของแคนตาลูป เช่น หันมาผลิตพันธุ์ญี่ปุ่น ซึ่งมีลักษณะการผลิตใกล้เคียงกับพันธุ์ทั่วไป แต่เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ราคาสูงกว่าชนิดเดิมที่เคยผลิต 3 - 4 เท่า และเกษตรกรสามารถขยาย

ช่องทางการจำหน่าย ไปสู่ซูเปอร์มาร์เก็ต ทั้งในต่างจังหวัด และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งส่งออก ไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย ดังนั้นหากมีการขยายพื้นที่การเพาะปลูก เกษตรกรก็ยังคงมีตลาด อื่นๆที่จะรองรับผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ในส่วนของหน่อไม้ฝรั่งชนิดหน่อเขี้ยว นั้นนอกจากจะเป็นพืชที่สามารถ หารายได้แก่เกษตรกรทุกวัน โดยจำหน่ายผลผลิตให้กับ North East Fresh Co.,Ltd. แล้วนั้น หน่อไม้ ฝรั่งชนิดหน่อเขี้ยว ยังสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการเกษตร เช่น น้ำหน่อไม้ฝรั่ง หน่อไม้ฝรั่งแช่แข็ง ซุปหน่อไม้ฝรั่ง และหน่อไม้ฝรั่งดอง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่า ยังมีตลาดที่มีความ ต้องการหน่อไม้ฝรั่งชนิดหน่อเขี้ยวอีกมาก หรือเกษตรกรสามารถที่จะหันมาผลิตหน่อไม้ฝรั่งชนิด หน่อขาว ก็ได้ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการทำหน่อไม้ฝรั่งบรรจุกระป๋อง ดังนั้นไม่ว่าเกษตรกรจะเพิ่ม พื้นที่การผลิตหน่อไม้ฝรั่งชนิดหน่อเขี้ยว หรือหน่อขาว ก็จะมีผู้ให้การ ส่งเสริม และมีตลาดรองรับ

ในส่วนของใบยาสูบนั้น เกษตรกรจะได้รับโควตาการผลิตจากผู้ส่งเสริมทั้งจากบริ ษัททอตัมฯ และโรงงานยาสูบ ถ้าเกษตรกรมีความสนใจที่จะผลิตใบยาสูบ เกษตรกรก็สามารถขอรับ การส่งเสริมได้จากผู้ให้การส่งเสริมทั้งสองราย

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรแต่ละรายไม่ได้มีการผลิตเฉพาะหน่อไม้ฝรั่งเพียงอย่าง เดียว หากแต่มีการผลิต ใบยาสูบ และ แคนตาลูปด้วย ซึ่งแบบแผนการผลิตของแต่ละครอบครัวก็ แตกต่างกันไป มีทั้งผลิตพืชเพียงชนิดเดียว หรือผลิตพืชหลายๆชนิดร่วมกัน ทำให้เราทำการศึกษา แบบแผนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรแต่ละราย ในบทต่อไป